
KRÓNIKA

A JUGOSZLÁV ÍRÓSZÖVETSÉG KONGRESSZUS ELŐTTI TEVÉKENYSÉGÉRŐL. Az író csak akkor válhat a társult munka cselekvő részévé, ha megadatik számára az aktív jelenlét minden olyan intézményben és társadalmi szervezetben, amelyben az irodalmi alkotómunka sorsáról, feladatáról és alakulásáról döntenek vagy éppenséggel értékelik, egyszóval ott illetve annak gyümölcseről esik szó — áll többek között abban a jelentésben, amellyel a Jugoszláv Írószövetség Elnöksége a JKSZ XI. Kongresszusa dokumentumtervezetének kidolgozásához járult hozzá.

Az elnökség véleménye szerint szükség van a kultúra öngazgatási alapokon történő további átlényegesítésére, annak érdekében, hogy még kifejezettebb legyen az összhang művelődési életünk és az alkotmányos elvek, valamint a társult munkáról szóló törvényben megfogalmazottak között.

Az írószövetség elnökségének ülése előtt széles körű tanácskozás folyt a köztársasági és tartományi íróegyesületekben. Ezeken legtöbb szó az írói alkotómunka eszmei kérdéseiről és az alkotószabadságról esett. A kérdésekkel kapcsolatban írónknak az a véleménye: fokozni kell a harcot a minőségért, és még éberebbnek lenni, ami az alkotói szabadsággal való visszaélést illeti. A haladó eszmék és pozitív áramlatok mögött ugyanis még mindig meghúzódnak és időnként érezhetők is a burzsoá valamint az etatista és nacionalista eszmék. E káros jelenségek megfékezése elsősorban attól függ, hogy az irodalmi mellett

menyire sikerült kifejleszteni a társadalmi szempontú kritikát is.

Különös figyelmet kell szentelni a köztársasági és tartományi íróegyesületek együttműködésére. Egybehangzó a vélemény, hogy ezen a téren még nem kiaknázottak a lehetőségek. „A JKSZ politikájával összhangban, a jugoszláv népek és nemzetiségek kultúrájának egyenrangú fejlesztése érdekében, szükség van — áll a jelentésben — az iskolák és egyetemek irodalomtanítási tanterveinek kritikai felülbírálására és revíziójára, miközben nem szabad szem elől téveszteni nemzetieink és nemzetiségeink íróinak arányos jelenlétét.”

Az írószövetség e javaslatának érvényesítésében maga is ki akarja venni részét. Már ez év őszén Szkopjében széles körű tanácskozást szervez a középiskolai irodalomtanítás időszerű kérdéseiről. Az öngazgatási alapokra helyezett kultúr- és ezen belül az irodalompolitikát nemcsak itthon, hanem a határokon túl is érvényesíteni kell, elsősorban a külföldön megjelenő antológiákban és egyéb gyűjteményes munkákban, valamint az ismeretterjesztő kiadványokban, legfőképpen pedig a jugoszláv irodalmi és nyelvi tan-székeken.

A külföldi írószövetségekkel való együttműködés továbbra is szorgalmazni kell, megkülönböztetett figyelmet szentelve az el nem kötelezett országokkal való kapcsolatos elmélyítésére. A jugoszláv írók véleménye szerint az el nem kötelezettek a kultúráért, emancipációért és egyenjogúságért folytatott harca része annak a

küzdelemnek, amelyet a világon folytatunk az egyenrangú viszonyok megteremtéséért.

Az írószövetség dokumentuma a továbbiakban említi a szabad státusban levő írók öngazgatási jogait; javasolja, hogy vizsgálják fölül a különböző művelődési intézmények, egyesületek és szövetségek jelenlegi státusát. Az írók véleménye szerint az írószövetségnek és az egyesületeknek a Szocialista Szövetségen belüli státusa — elsősorban anyagi helyzete — megoldatlan. Tény viszont, hogy ezeknek a szervezeteknek programmegvalósítása elsősorban az anyagiaktól függ.

— Az öngazgatási alapokon történő átszerveződés megvalósítható abban a harcban, amelyet az író, tehát az alkotó és termelő jogainak az öngazgatási érdekközösségekben és más intézményekben, szervezetekben való megvalósításáért folytat — áll a Jugoszláv Írószövetség kongresszust előkészítő dokumentumában.

JAKOV IGNJATOVIĆ MELL-SZOBRA SZENTENDRÉN. Jakov Ignjatovićnak, a szerb regényírás egyik megteremtőjének, születése 155. évfordulóján mellszobrot állítottak szülővárosában, a magyarországi Szentendrén. A Péter-Pál templom kertjében elhelyezett bronzszobrot Vujicsics D. Sztoján, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézetének munkatársa avatta föl. Az ünnepségen budapesti színészek Ignjatović-szövegeket tolmácsoltak: a magyar olvasóközönség előtt is jól ismert művekből adtak elő részleteket.

Jakov Ignjatović emlékért a szabadságharc centenáriuma óta kétnyelvű emléktábla is őrzi szülőházán.

ARTUR LUNDKVISTÉ A SZTRUGAI ARANY KOSZORÚ. Az immár több mint másfél évtizede évről évre megrendezendő Sztrugai Költészeti

Esték nemzetközi nagydíját az idén Artur Lundkvist svéd költő kapta. A díjazott költő fél évszázados irodalmi munkásságát több mint húsz kötete őrzi. Friss életrajzzal a mozgó-könyv szabad verset honosította meg. — E világirodalmi nagyságú és jelentőségű költő kitüntetésével az egész svéd irodalom iránti tiszteletünket is kifejezzük, melynek különösen költészete van jelen a világ modern versirodalmában — mondta Mateja Matevszki, a költészeti esték tanácsának elnöke. A sztrugai rendezvénynek egyébként mintegy nyolcvan költővendége volt; harminc országból sereglettek össze erre az európai hírnevűvé vált rendezvényre.

FILMDÍJAK MOSZKVÁBÓL.

Hosszú idők óta nem ért el sikert külföldön jugoszláv film, s ezért kellett feltűnést, hogy a X. Moszkvai Nemzetközi Filmfesztiválon Radko Polič, az Igor Pretnar rendezte *Idealista* című film főszereplője, színészi nagydíjat kapott. A Martin Kačur Cankar-regény nyomán készült film (a tavalyi pulai fesztivál győztese) több jó kritikát is kapott, akárcsak Nedeljko Dragić *A madár* és a kukac című rajzfilmje, amely saját versenykategóriájában díjat is nyert.

MEGJELENÉS ELŐTT KRLEŽA NAPLÓJA. A sarajevói Oslobođenje kiadóház néhány évvel ezelőtt megkezdte Miroslav Krleža összes műveinek kiadását. Öt kötetben jelent meg a *Krležiana* (az író nézeteinek és gondolatainak enciklopédiaszerű gyűjteménye), majd ezt követte a *Zászlók* című történelmi krónikájának teljes kiadása. Krleža jövőre lesz 85 éves, s ebből az alkalomból a kiadó csak folyóiratközlésekben és töredékekben ismert naplóját jelenteti meg, az ígért szerint teljes egészében. A nagy ér-

deklórással várt naplót Krleža ifjúkorában kezdte írni, s még mindig dolgozik rajta.

A közelgő évfordulóra a belgrádi kiadók is készülnek. A Sloboda például 10 kötetben hozza Krleža válogatott műveit. A válogatás feladatát Mate Lončar vállalta.

TABAKOVIĆ-KIÁLLÍTÁS ÚJVIEDÉKEN. A tavasszal és nyár elején Belgrádban majd Zágrábban megrendezett Ivan Tabaković-retrospektív kiállítás júliusban posztumusz tárlatként érkezett Újvidékre, a festő két háború közötti lakhelyére. A nagy érdeklődés miatt két héttel meghosszabbított tárlaton az 1915 és 1975 közötti időszakból mintegy 300 alkotás kapott helyet.

FEHÉR FERENC VÁLOGATOTT VERSEI SZERBHORVÁTUL. *Ispovesti saputnika* címmel adta közre az újvidéki Radivoj Cirpanov kiadó Fehér Ferenc válogatott verseit, költőnk első önálló szerbhorvát nyelvű kötetét. Gál László után Fehér Ferenc a második költőnk, akinek hosszabb, ez esetben negyed évszázados időszakot felölelő terméséből jelenik meg terjedelmesebb válogatás fordításban. A kötet anyagát több mint húszan fordították, köztük olyan jeles írók és műfordítók, mint Danilo Kiš, Stevan Raičković, Aleksandar Tišma, Ivan Ivanji, Miroslav Antić, Sava Babić és mások. — A Fehér Ferenc költészetét bemutató kötet azért is jelentős és hasznos, mert költőnk versei kötelező olvasmány a szerbhorvát tannyelvű ál-

talános és középiskolákban — írja az újvidéki *Dnevnik* napilap.

FILMDÍJAK INFLÁCIÓJA. Ezzel a címmel közöl kommentárt Ládi István a *Magyar Szóban* annak kapcsán, hogy a pulai és niši után még egy országos jellegű filmszociológus avattak — Vrnjačka Banján. Itt is ugyanazokat a produkciókat mutatják be, mint Pulán és Nišben, de míg az előző az egyévi termést hivatott bemutatni, az utóbbi pedig a színészi alakításokat díjazza (teszi ezt a pulai is), addig ismert fürdőhelyünk azért tartotta fontosnak megszervezni a filmszociológus, hogy azon a filmek forgatókönyveit értékeljék. Az indok: már évek óta a rossz forgatókönyvek akadályozzák filmgyártásunk erőteljesebb fejlődését. A *Magyar Szó* kritikusa arra figyelmeztet, hogy filmművészetünk megújulását nem a filmszociológustól kell várni, s ha a díjakat devalváljuk, serkentő és ösztönző hatásuk jelentősen csökken. Sőt a díjak növelésével rangjuk is egyre vitathatóbbá válik. Hogy miért, erre ez a felelet: „Az országban egy év alatt 18 játékfilm készül, az említett három filmszociológuson, az okleveleket és a különféle nem hivatalos elismeréseket leszámítva, a díjak száma 34. Pulában 18, Vrnjačka Banján 5, Nišben 11: Noha a film kollektív művészet, ami sok, az sok.” S tegyük talán még ezt is hozzá: egy filmszociológus megrendezésének költségén minden bizonnyal több forgatókönyv-pályázatot lehetne meghirdetni, sőt esetleg a legjobból azonnal filmet is forgatni. Hasznosabb befektetés volna.

A FORUM KÖNYVKIADÓ ÚJ KIADVÁNYAI

Josip Broz Tito: *A JKSZ a szocialista öngazgatás fejlődésének új szakaszában* (Válogatás J. B. Titónak a JKSZ IX. kongresszusa utáni beszédeiből), ára 100 din.

Gion Nándor: *A kárókatonák még nem jöttek vissza* (ifjúsági regény), ára 30 din.

Gulyás József: *A tenger küszöbén* (versek), ára 25 din.

Urbán János: *Köposta* (novellák, karcolatok), ára 45 din.

Burány Béla: *Hallották-e hírét?* (pásztor dalok, rabénekek, balladák), ára 100 din.

Csáth Géza: *Ismeretlen házban I—II.*, (I. kötet: novellák, drámák, jelenetek; II. kötet: kritikák, tanulmányok, cikkek), ára 240 din.

Jung Károly: *Ami nincs* (versek), ára 25 din.

Dudás Károly: *Szakadó* (riportkönyv), ára 40 din.

Pintér Lajos: *Bolondkocsi* (ifjúsági regény), ára 40 din.